



Jak napisać esej?

- [Wprowadzenie](#)
- [Przeczytaj](#)
- [Film edukacyjny](#)
- [Sprawdź się](#)
- [Dla nauczyciela](#)

Bibliografia:

- Źródło: Stanisław Vincenz, *Koniec świata*, [w:] Stanisław Vincenz, *Kosmopolityzm i sarmatyzm. Antologia powojennego esaju polskiego*, oprac. Dorota Heck, Wrocław 2003, s. 202.
- Źródło: *Próba teorii esaju literackiego*, [w:] Wojciech Głowala, *Genologia polska. Wybór tekstów*, Warszawa 1983, s. 493.
- Źródło: Wojciech Karpiński, *Wprowadzenie*, [w:] Konstanty Jeleński, *Zbiegi okoliczności*, Paryż - Kraków 2018, s. 8-9.
- Źródło: Wojciech Karpiński, *Herb wygnania*, Paryż 1989, s. 55.
- Źródło: Stanisław Barańczak, *Pomieszanie języków*, [w:] *Kosmopolityzm i sarmatyzm. Antologia powojennego esaju polskiego*, Wrocław 2003, s. 498.



Jak napisać esej?

” *Próba teorii eseju literackiego*

Istotą eseju jest refleksja

Źródło: *Próba teorii eseju literackiego*, [w:] Wojciech Głowala, *Genologia polska. Wybór tekstów*, Warszawa 1983, s. 493.

W tym krótkim zdaniu mieści się cała definicja tego gatunku. Esej, z francuskiego *essai*, to dosłownie próba - próba przedstawienia poglądów autora na wybrany temat. To właśnie proces dochodzenia do prawdy, a nie jej odkrycie, roztrząsanie problemu, a nie rozstrzygnięcie, pytanie, a nie odpowiedź, stanowią o charakterze eseju i wyróżniają go spośród innych form wypowiedzi.

Twoje cele

- Rozróżnisz esej od innych gatunków literackich.
- Wymienisz jego cechy.
- Przeanalizujesz styl i środki literackie wykorzystywane w eseju.

Przeczytaj

Historia gatunku



Wydanie *Prób* Montaigne'a z 1588 roku
Źródło: Wikimedia Commons, domena publiczna.

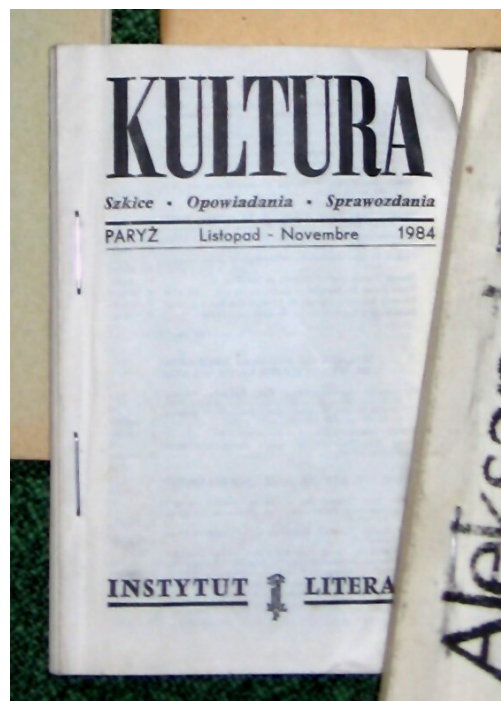
Za ojców gatunku uważa się francuskiego pisarza i filozofa renesansu **Michela de Montaigne'a**, autora *Prób*, oraz **Francisa Bacona**, angielskiego filozofa i polityka, choć wcześniejsze formy eseju, nazywane „szkicami”, rozpoznajemy już w starożytności. Szkice tworzyli wówczas m.in. Platon, Seneka Młodszy, Marek Aureliusz i Cynceron. W polskiej literaturze cechy eseju nosiły już teksty twórców doby oświecenia, m.in. Stanisława Staszica, pełniej jednak widać znamiona tego gatunku w tekstach krytycznoliterackich okresu Młodej Polski, m.in. u Stanisława Brzozowskiego czy Stanisława Witkiewicza. W XX-leciu międzywojennym twórczością

eseistyczną zajmowali się Tadeusz Boy-Żeleński, Bolesław Miciński, Jerzy Stempowski czy Stanisław Vincenz. Dwaj ostatni jako eseści zasłynęli po wojnie. Wśród najwybitniejszych twórców eseju w XX w. znajdują się także m.in. Witold Gombrowicz, Gustaw Herling-Grudziński, Konstanty Jeleński, Józef Czapski, Melchior Wańkowicz, Czesław Miłosz czy Aleksander Wat.

Cechy eseju

Esej jest grą myśli. Jego autor poszukuje, jest ciekawy, penetruje nieoczywiste ścieżki, podąża tokiem myślenia odmiennym od reszty. Nieoczywistość dotyczy także kompozycji, która wymyka

się tradycyjnemu podziałowi na wstęp, rozwinięcie i zakończenie. Eseista nie stawia wyrazistej tezy, którą następnie stara się udowodnić. Zadaje pytania, a rozważania wokół jednego dylematu prowadzą go ku innemu. Nie oznacza to jednak, że esejowi brak jakiegokolwiek konstrukcji, przeciwnie, jest ona precyzyjnie przemyślana. Wśród najbardziej istotnych cech eseju, będących wyróżnikami gatunku, można wymienić:



- **indywidualizm autora** - samodzielność, niezależność w myśleniu, wykraczanie poza utarte schematy,
- **erudycyjność** - autor eseju powinien swobodnie poruszać się w dziedzinie literatury i sztuki, co pozwala na budowanie skojarzeń, analogii, wychwytywanie powracających motywów,
- **intertekstualność, hybrydyczność** - erudycja autora pozwala operować skrótami myślowymi i rozległymi, czasem zaskakującymi skojarzeniami, umożliwia stosowanie licznych odniesień do innych tekstów kultury, wykorzystywanie innych form w obrębie jednego tekstu (częste jest włączanie tekstów poetyckich czy publicystycznych),
- **subiektywizm** - esej to forma autorska, zawsze prezentuje subiektywne poglądy i myśli autora,
- **dygresyjność, nielinearność** - liczne skojarzenia, odwołania, dygresje burzą linearny porządek narracji.

„Kultura” – polski emigracyjny miesięcznik wydawany w latach 1947–2000, początkowo w Rzymie, od 1948 w Paryżu przez Instytut Literacki, stanowiący centrum kulturalno-polityczne dla emigracji polskiej po II wojnie światowej. To na jej łamach publikowali najwybitniejsi polscy eseści, m.in.: Konstanty Jeleński, Józef Czapski czy Jerzy Stempowski
Źródło: domena publiczna.

Styl i język eseju jest literacki, [wysublimowany](#), pełen artystycznych środków wyrazu, które podkreślają erudycję autora i odwołują się do wysokich kompetencji

czytelniczych odbiorcy.

Esej jest formą otwartą, nie tylko pod względem konstrukcji, ale i tematu. Można wyróżnić m.in. esej filozoficzny, naukowy, publicystyczny czy krytyczny (krytycznoliteracki).

Esej a wypracowanie

Esej - szczególnie w literaturze anglosaskiej - ma znaczenie szersze i obejmuje również wypracowanie szkolne, rozprawę o charakterze naukowym czy tygodniowy felieton w prasie. Ich charakter jest jednak zupełnie inny.

Słowniczek

eschatologiczny

(gr. *éschatos* - ostateczny) - dotyczący eschatologii, czyli doktryny filozoficznej, teologicznej mówiącej o śmierci i ostatecznym przeznaczeniu świata, ludzkości i człowieka.

inkorporacja

(łac. *incorporatio* - wcielenie) włączenie do jakiejś całości, zwykle przyłączenie jakiegoś terytorium do innego

ontologiczny

termin mogący oznaczać to, co odnosi się do bytu lub to, co odnosi się do ontologii, czyli podstawowego (obok epistemologii i aksjologii) działu filozofii, który zajmuje się problematyką związaną z pojęciami bytu, istoty, istnienia

semantyczny

dotyczący znaczenia

wysublimowany

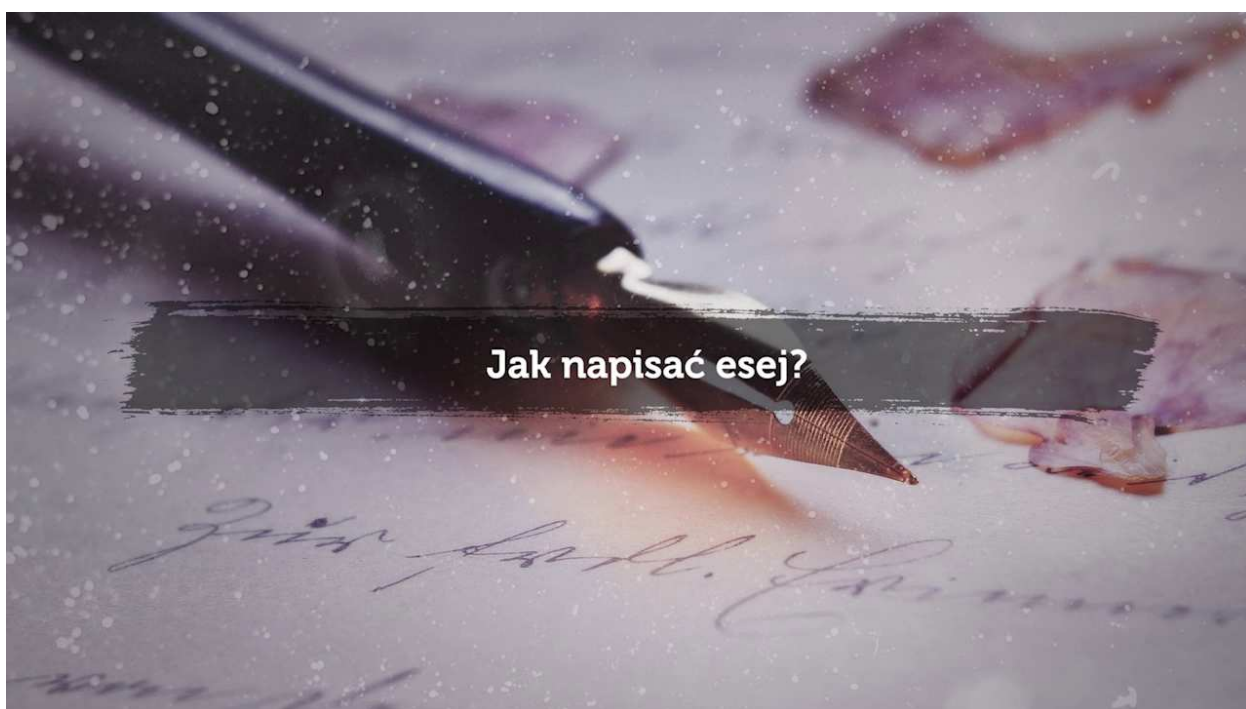
będący wyrazem wysokiego poziomu artystycznego lub umysłowego

Film edukacyjny

Polecenie 1

Zapoznaj się z treścią animacji i na jej podstawie omów cechy i wyznaczniki eseju.

Trwa wczytywanie danych ..



Film dostępny pod adresem </preview/resource/R1CmEtYHcuFJK>

Film opowiada o tym, jak napisać rzetelny esej.

Polecenie 2

Po obejrzeniu animacji wybierz temat eseju i wykonaj zawarte w filmie polecenia z każdego kroku.

Sprawdź się

Pokaż ćwiczenia:   

Tekst do ćwiczenia 1.

” Stanisław Vincenz

Koniec świata

Ze śmiercią mego dziadka pod koniec roku 1905, a po raz drugi dwanaście lat później, po spaleniu starego domu pod koniec pierwszej wojny, świat dla mnie naprawdę się skończył. I potem chyba jeszcze jakieś dwa razy. I to dobrze, bo na to się kończy, aby się znów zaczynało.

Goethe mówi o tym:

Jak długoś nie doszedł do tego:

Zgiń i na nowo się stań!

Jesteś tym mętnym gościem

Na tej ciemnej ziemi.

Każdy Raz, kiedy świat się skończy - a są epoki, które w to obfitują - człowiek, w którego żyłach sączy się jeszcze nieco krwi, mógłby zacząć raz jeszcze żyć. Pod jednym warunkiem. Mimo woli, nawet wbrew woli, zacytuję moją babcię Otylię, damę wyniosłą wobec pysznych, a głębokiego serca wobec biednych i słabych. Na moje zapytanie, który egoizm gorszy, młodociany czy starczy, odpowiedziała stanowczo: “Stary najgorszy, skostniały, ciasnego serca, zdolny do podeptania życia, wprost okrutny, niech cię Bóg broni od tego”. To był warunek, którego starałem się przestrzegać: Nie stać się starym! Z tym założeniem chcę na zakończenie opisać pewną scenę z pewnego salonu, tuż przed samym końcem świata. Skąd ja do tego, aby pisać o salonach? Trzeba się przyznać. W moim

dzieciństwie i jeszcze chłopięctwie wciąż krążyłem wokół salonów. Prowincjonalnych co prawda, ale przecie zaczepionych o słynną belle époque, zarówno poprzez ludzi, jak poprzez modę.

Ćwiczenie 1

Ćwiczenie 2

” Stanisław Vincenz

Koniec świata

Ze śmiercią mego dziadka pod koniec roku 1905, a po raz drugi dwanaście lat później, po spaleniu starego domu pod koniec pierwszej wojny, świat dla mnie naprawdę się skończył. I potem chyba jeszcze jakieś dwa razy. I to dobrze, bo na to się kończy, aby się znów zaczynało.

Goethe mówi o tym:

Jak długoś nie doszedł do tego:

Zgiń i na nowo się stań!

Jesteś tym mętłym gościem

Na tej ciemnej ziemi.

Każdy Raz, kiedy świat się skończy - a są epoki, które w to obfitują - człowiek, w którego żyłach sączy się jeszcze nieco krwi, mógłby zacząć raz jeszcze żyć. Pod jednym warunkiem. Mimo woli, nawet wbrew woli, zacytuję moją babcię Otylię, damę wyniosłą wobec pysznych, a głębokiego serca wobec biednych i słabych. Na moje zapytanie, który egoizm gorszy, młodociany czy starczy, odpowiedziała stanowczo: “Stary najgorszy, skostniały, ciasnego serca, zdolny do podeptania życia, wprost okrutny, niech cię Bóg broni od tego”. To był warunek, którego starałem się przestrzegać: Nie stać się starym! Z tym założeniem chcę na zakończenie opisać

pewną scenę z pewnego salonu, tuż przed samym końcem świata. Skąd ja do tego, aby pisać o salonach? Trzeba się przyznać. W moim dzieciństwie i jeszcze chłopięctwie wciąż krążyłem wokół salonów. Prowincjonalnych co prawda, ale przecie zaczepionych o słynną belle époque, zarówno poprzez ludzi, jak poprzez modę.

Źródło: Stanisław Vincenz, *Koniec świata*, [w:] Stanisław Vincenz, *Kosmopolityzm i sarmatyzm. Antologia powojennego eseju polskiego*, oprac. Dorota Heck, Wrocław 2003, s. 202.

Ćwiczenie 3



Oceń prawdziwość zdań i zaznacz w tabeli.

Dobrze jest przygotować plan eseju, podzielić go na części, rozdziały.	Prawda <input type="checkbox"/>	Fałsz <input type="checkbox"/>
Nie wolno odbiegać od tematu, każda dygresja burzy logikę wypowiedzi.	Prawda <input type="checkbox"/>	Fałsz <input type="checkbox"/>
Warto stosować konkretne sformułowania, typu: "Jak sądzę", "Przyjmuje się, że", "Następnie przejdźmy do", ponieważ porządkują tekst i sprawiają, że staje się on przejrzysty.	Prawda <input type="checkbox"/>	Fałsz <input type="checkbox"/>
Każdy eseista tworzy swój odrębny styl.	Prawda <input type="checkbox"/>	Fałsz <input type="checkbox"/>
Należy powoływać się na obiektywne sądy, opinie czy wyniki badań naukowych, ponieważ uwiarygodniają one tekst.	Prawda <input type="checkbox"/>	Fałsz <input type="checkbox"/>

Ćwiczenie 4



Na podstawie: *Wstęp. Esej - gatunek uwikłany w paradoksy*, [w:] *Kosmopolityzm i sarmatyzm. Antologia powojennego eseju polskiego*, wybór i oprac. D. Heck, Wrocław 2003, s. 5-6



Bazując na fragmencie wstępu Wojciecha Karpińskiego do zbioru *Zbiegi okoliczności* Konstantego Jeleńskiego, wymień cechy eseisty.

” Wojciech Karpiński

Wprowadzenie

To było moje spotkanie prawdziwie swobodnego Polaka, lekcja indywidualnego stylu i społecznej wyobraźni. Także lekcja pamięci. Najbardziej kosmopolityczny z emigracyjnych pisarzy, obecny w kilku językach i tradycjach kultury, nie tylko dał uderzający przenikliwością zarys genealogii polskiej inteligencji, ale właśnie w konfrontacji z polską tematyką, na tle gospodarstwa polszczyzny, jego głos zyskiwał szczególną siłę i osobisty ton. [...] Jeleński, przymierzając zachodnie mody i dylematy, pozostaje sobą, zachowując stały wzorzec czy raczej stałą otwartość. Nie tylko przekłada Gombrowicza i Miłosza na języki obce. Tłumaczy zawartą w ich dziełach wizję człowieka na język najnowszych prądów intelektualnych, a jednocześnie pokazuje ich oryginalność, nową drogę wyznaczaną przez nich polskiej kulturze, ich odmienność od dominujących dziś w świecie wzorów pisania i myślenia. Posługuje się swobodnie kilkoma językami, lecz sam przyznaje, że jego domem jest polszczyzna. W kilku szkicach dał doskonałą interpretację bliskich mi pisarzy emigracyjnych. Bez pedantyzmu, jakby od niechcienia przedstawił drogi rozwoju literatury współczesnej. Co go interesuje? “Błysk i urok szczegółu”. Kto jest mu potrzebny? Nie “eschatologiczni prorocy”, lecz “ontologiczni mistycy, jasnowidzący - teraz i dziś - ukryte związki między poszczególnymi przedmiotami i istnieniami”. Analizuje indywidualną wyobraźnię i społeczną mitologię.

Ćwiczenie 6



Jak rozumiesz poniższe słowa Wojciecha Karpińskiego o eseju? Czy zgadzasz się z nimi? Uzasadnij swoją odpowiedź.

” Wojciech Karpiński

Herb wygnania

Esej jest hybrydą i to najczęściej nietrwałą. Traci smak nie tylko poza granicami kultury i języka, ale i generacji, w których powstał. Tu tkwi sekret jego uroku i jego rozlicznych słabości. Cierpi na niedowład formy, tym różni się od poezji; na niedowład wyobraźni, tym różni się od prozy narracyjnej; na niedowład myśli, tym różni się od filozofii.

Źródło: Wojciech Karpiński, *Herb wygnania*, Paryż 1989, s. 55.

Ćwiczenie 7



Zapoznaj się z początkiem eseju *Pomieszanie języków* Stanisława Barańczaka i zapisz w formie mapy myśli, w jakich kierunkach mogłyby potoczyć się dalsze rozważania, zaczynając od haseł: język, tłumaczenie.

” Stanisław Barańczak

Pomieszanie języków

[Emigration](#), [exile](#), [expatriation](#) - chyba jeszcze parę haseł tego rodzaju da się znaleźć w angielskich słownikach wyrazów bliskoznacznych, i zapewne każdy taki synonim zaczyna się od “e-” czy “ex-”, nostalgicznych przedrostków wyłączenia i wykluczenia. Każdemu “e-” towarzyszy jednak jakieś przeciwstawne co do sensu “in-”, znak inkorporacji, włączenia - nawet gdy występuje w tak ciężkich od obcości słowach jak “intruz” czy “imigrant”. Przypuszczam, że prawie każdy, komu zdarzyło się w życiu przekroczyć niewidzialną granicę między tym “e-” i “in-”, znalazł się przynajmniej raz w sytuacji, w której nawiedziło go dogłębne poczucie semantycznego rozchwiania przenikającego całą jego egzystencję. Dla skrótu można by nazwać to doznaniem Syndromem Wieży Babel Emigration. exile, expatriation.

Źródło: Stanisław Barańczak, *Pomieszanie języków*, [w:] *Kosmopolityzm i sarmatyzm. Antologia powojennego eseju polskiego*, Wrocław 2003, s. 498.

Ćwiczenie 8



Zredaguj esej na podany temat: Jaki wpływ na sposób postrzegania świata mają czasy, w których żyjesz? W pracy odwołaj się do własnych doświadczeń. Twoja praca powinna mieć co najmniej 400 słów.

Dla nauczyciela

Autor: Anna Grabarczyk

Przedmiot: Język polski

Temat: Jak napisać esej?

Grupa docelowa:

Szkoła ponadpodstawowa, liceum ogólnokształcące, technikum, zakres podstawowy i rozszerzony

Podstawa programowa:

Zakres podstawowy

Treści nauczania – wymagania szczegółowe

II. Kształcenie językowe.

3. Komunikacja językowa i kultura języka. Uczeń:

5) posługuje się różnymi odmianami polszczyzny w zależności od sytuacji komunikacyjnej;

4. Ortografia i interpunkcja. Uczeń:

1) stosuje zasady ortografii i interpunkcji, w tym szczególnie: pisowni wielką i małą literą, pisowni łącznej i rozłącznej partykuły nie oraz partykuły -bym, -byś, -by z różnymi częściami mowy; pisowni zakończeń -ji, -ii, -i ; zapisu przedrostków roz-, bez-, wes-, wz-, ws-; pisowni przyimków złożonych; pisowni nosówek (a, ę) oraz połączeń om, on, em, en ; pisowni skrótów i skrótowców;

2) wykorzystuje składniowo–znaczeniowy charakter interpunkcji do uwypuklenia sensów redagowanego przez siebie tekstu;

III. Tworzenie wypowiedzi.

1. Elementy retoryki. Uczeń:

1) formułuje tezy i argumenty w wypowiedzi ustnej i pisemnej przy użyciu odpowiednich konstrukcji składniowych;

6) rozumie, na czym polega logika i konsekwencja toku rozumowania w wypowiedziach argumentacyjnych i stosuje je we własnych tekstach;

7) odróżnia dyskusję od sporu i kłótni;

2. Mówienie i pisanie. Uczeń:

1) zgadza się z cudzymi poglądami lub polemizuje z nimi, rzeczowo uzasadniając własne zdanie;

11) stosuje zasady poprawności językowej i stylistycznej w tworzeniu własnego tekstu; potrafi weryfikować własne decyzje poprawnościowe;

12) wykorzystuje wiedzę o języku w pracy redakcyjnej nad tekstem własnym, dokonuje korekty tekstu własnego, stosuje kryteria poprawności językowej.

IV. Samokształcenie.

11. korzysta z zasobów multimedialnych, np. z: bibliotek, słowników on-line, wydawnictw e-book, autorskich stron internetowych; dokonuje wyboru źródeł internetowych, uwzględniając kryterium poprawności rzeczowej oraz krytycznie ocenia ich zawartość;

12. wykorzystuje formę projektu w przygotowaniu i prezentowaniu oraz popularyzowaniu swoich zainteresowań i osiągnięć;

Zakres rozszerzony

Treści nauczania – wymagania szczegółowe

I. Kształcenie literackie i kulturowe.

2. Odbiór tekstów kultury. Uczeń: spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto:

1) analizuje strukturę eseju: odczytuje zawarte w nim sensy, sposób prowadzenia wywodu, charakterystyczne cechy stylu;

III. Tworzenie wypowiedzi.

2. Mówienie i pisanie. Uczeń: spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto tworzy spójne wypowiedzi w następujących formach: esej, interpretacja porównawcza, reportaż, felieton.

Lektura obowiązkowa

10) Michel de Montaigne, Próby (fragmenty);

Kształtowane kompetencje kluczowe:

- kompetencje cyfrowe;
- kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się;
- kompetencje obywatelskie;
- kompetencje w zakresie rozumienia i tworzenia informacji;
- kompetencje w zakresie wielojęzyczności;
- kompetencje w zakresie świadomości i ekspresji kulturalnej.

Cele operacyjne. Uczeń:

- definiuje, czym jest esej;
- omawia cechy i wyznaczniki eseju;
- bierze udział w dyskusji na zadany temat;
- redaguje esej na temat: Jaki wpływ na sposób postrzegania świata mają czasy, w których żyjesz?

Strategie nauczania:

- konstruktywizm;
- konektywizm.

Metody i techniki nauczania:

- ćwiczeń przedmiotowych;
- z użyciem komputera;
- dyskusja.

Formy pracy:

- praca indywidualna;
- praca w parach;
- praca w grupach;
- praca całego zespołu klasowego.

Środki dydaktyczne:

- komputery z głośnikami, słuchawkami i dostępem do internetu;
- zasoby multimedialne zawarte w e-materiale;
- tablica interaktywna/tablica, pisak/kreda.

Przebieg lekcji

Przed lekcją:

1. Uczniowie zapoznają się z treściami w sekcji „Przeczytaj”.

Faza wprowadzająca:

1. Nauczyciel przytacza uczniom dwa krótkie cytaty.
„Esej jest chyba mniej formą, bardziej pewną postawą filozoficzną, sprzyjającą

luźnej kompozycji. Jest to postawa zadumy nad sprawami ludzkimi, spoglądania na aktualność z dystansu, przy czym melancholia, sceptycyzm, humor, pobłażliwość należą do stałych ingredientów”.

Czesław Miłosz, *Proza*, „Kultura”, 1961 nr 11

„Esej nie powołuje do życia fikcyjnych światów [...] Składnikami dyskursu eseistycznego są bardzo rozmaite i różnorodne elementy: anegdoty autobiograficzne i historyczne, reminiscencje z lektur, cytaty, streszczenia, interpretacje dzieł literackich, obrazów itp., refleksje, komentarze, głosy.”

Kazimierz Wyka, *Życie na niby*

2. Na podstawie informacji odczytanych w domu oraz usłyszanych fragmentów uczniowie definiują, czym jest esej. Nauczyciel może pomagać uczniom podczas tej pracy. Na zakończenie tego zadania nauczyciel przytacza jeszcze definicję eseju przygotowaną na podstawie *Słownika terminów literackich* pod red. J. Sławińskiego.

Esej to szkic filozoficzny, naukowy, publicystyczny lub krytyczny, zazwyczaj pisany prozą. Swobodnie rozwija interpretację jakiegoś zjawiska lub opisuje problem, ukazując podmiotowy punkt widzenia wraz z dbałością o piękny, oryginalny sposób przekazu.

Wywód myślowy zawarty w eseju w małym na ogół stopniu respektuje standardowe metody rozumowań. Obok związków logicznych występują w nim nieskrępowane rygorami naukowymi skojarzenia, poetyckie obrazy, paradoksalne sformułowania, błyskotliwe aforyzmy, nierzadko elementy narracyjne lub liryczno-refleksyjne.

Faza realizacyjna:

1. Nauczyciel prosi, by uczniowie zapoznali się z animacją, a następnie wykonali polecenie 1 zamieszczone w tej sekcji. Po upływie wyznaczonego czasu uczniowie omawiają cechy i wyznaczniki eseju. Polecenie 2 z tej sekcji uczniowie wykonują w parach.
2. **Dyskusja.** Uczniowie odliczają do dwóch, dzieląc się na dwie grupy. Nauczyciel informuje, że będą dyskutować i wykorzystają do tego metodę akwarium. Nauczyciel wyjaśnia zasady dyskusji oraz określa jej czas. Pierwsza drużyna siada w kręgu i prowadzi rozmowę na temat ustalony przez nauczyciel (tematy mogą być różne, zależne od zainteresowań uczniów, np. Gry wideo mogą mieć

charakter edukacyjny; Lista lektur szkolnych powinna być zmieniana co kilka lat itp. - temat dyskusji można następnie wykorzystać jako zadanie domowe do napisania przez uczniów eseju). Druga grupa obserwuje i zapisuje swoje spostrzeżenia dotyczące doboru i skuteczności argumentów, przestrzegania zasad i ogólnego przebiegu rozmowy. Po upływie wyznaczonego czasu następuje zamiana ról. Na zakończenie wybrane osoby przedstawiają na forum klasy swoje spostrzeżenia.

3. Nauczyciel wyświetla na tablicy po kolei ćwiczenia od 1 do 7. Zespół klasowy zostaje podzielony na 4-osobowe grupy, które rozwiązują zadania na czas. Najszybsza grupa przedstawia swoje propozycje i omawia je na forum klasy. Pozostali uczniowie weryfikują przedstawione odpowiedzi. Jeśli są one poprawne, grupa wygrywa.

Faza podsumowująca:

1. Nauczyciel omawia przebieg zajęć, wskazuje mocne i słabe strony pracy uczniów, udzielając im tym samym informacji zwrotnej.
2. Wybrany uczeń podsumowuje zajęcia, zwracając uwagę na nabyte umiejętności.

Praca domowa:

1. Zredaguj esej na podany temat: Jaki wpływ na sposób postrzegania świata mają czasy, w których żyjesz? W pracy odwołaj się do własnych doświadczeń. Twoja praca powinna mieć co najmniej 400 słów.

Materiały pomocnicze:

- *Słownik terminów literackich*, Warszawa 1995.
- Pracownicy Centrum Pisania Uniwersytetu Stanowego Arizony. „Perswazyjna struktura eseju”. ASU.edu, czerwiec 2012.

Wskazówki metodyczne

- Uczniowie mogą przed lekcją zapoznać się z multimediami z sekcji „Film edukacyjny”, aby aktywnie uczestniczyć w zajęciach i pogłębiać swoją wiedzę.